

**НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗШУКУ ДІТЕЙ,
ЯКІ ЗНИКЛИ БЕЗВІСТІ**

**OPTIMIZATION DIRECTIONS OF THE LEGAL REGULATION OF THE OPERATIVE
AND SEARCHING PROVISION OF THE SEARCH OF MISSING CHILDREN**

Актуальність статті полягає в тому, що за офіційною статистикою, в світі зникають безвісти мільйони дітей, і з кожним роком цифри швидко ростуть. В Україні діти є найбільш вразливою соціальною категорією населення унаслідок сучасних кризових соціально-економічних та політичних процесів, які зумовили дестабілізацію суспільства в усіх сферах життя, у тому числі й тенденцію до ускладнення криміногенної ситуації в державі. Аналіз сучасного стану правового регулювання оперативного-розшукового забезпечення розшуку дітей, які зникли безвісти, вказує на необхідність комплексних змін законодавства, а сама нормативно-правова база потребує оновлення. У статті сформульовані напрями оптимізації правового регулювання оперативного-розшукового забезпечення дітей розшуку дітей, які зникли безвісти. Визначено прогалини правового регулювання оперативного-розшукового забезпечення дітей розшуку дітей, які зникли безвісти, а також запропоновано зміни до нормативно-правових актів з метою поліпшення нормативно-правового забезпечення оперативного-розшукового забезпечення дітей розшуку дітей, які зникли безвісти. Ураховуючи те, що діяльність щодо розшуку дітей, які зникли безвісти, здійснюється у тісній співпраці та взаємодії підрозділів правоохоронних органів слід прийняти міжвідомчу інструкцію, яка б визначала організацію і порядок дій різних відомств під час надходження заяв та повідомлень про зникнення дитини безвісти. Особливо це стосується взаємодії органів (підрозділів) Національної поліції з Державною прикордонною службою України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною гвардією України, військовими частинами Міністерства оборони України та ін. Сформульовані напрями оптимізації правового регулювання оперативного-розшукового забезпечення дітей розшуку дітей, які зникли безвісти (удосконалення норм законів й відомчих нормативно-правових актів, які регулюють питання розшуку дітей, які зникли безвісти, а також прийняття нової редакції Інструкції з організації розшуку підозрюваних, обвинувачених (підсудних), осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання, безвісно зниклих осіб та встановлення особи невпізнаних трупів та ін.), дозволять позитивним чином вплинути на підвищення рівня роботи правоохоронних органів, і впершу чергу підрозділів кримінальної поліції під час здійснення оперативного-розшукової діяльності та негласної роботи при надходженні заяв й повідомлень про зникнення дитини безвісти.

Ключові слова: *оперативно-розшукова діяльність, розшук дітей, правове регулювання, Національна поліція.*

The relevance of the article lies in the fact that, according to official statistics, millions of children go missing in the world, and every year the numbers grow rapidly. In Ukraine, children are the most vulnerable social category of the population as a result of modern crisis socio-economic and political processes, which led to the destabilization of society in all spheres of life, including the tendency to complicate the criminogenic situation in the state. An analysis of the current state of legal regulation of operational investigative

support for the search for missing children indicates the need for comprehensive changes in the legislation, and the legal framework itself needs to be updated. The article formulates the directions of optimization of the legal regulation of operative and search support for children and the search for children who have gone missing. Gaps in the legal regulation of operational-tracing support for children in the search for children who have gone missing have been identified, as well as proposed changes to normative legal acts in order to improve the regulatory-legal support for operational-tracing support for children in the search for children who have gone missing. Taking into account the fact that activities related to the search for missing children are carried out in close cooperation and interaction of law enforcement units, interdepartmental instructions should be adopted, which would determine the organization and procedure of actions of various departments during the receipt of applications and reports about the disappearance of a missing child. This issue especially concerns the interaction of the bodies (units) of the National Police with the State Border Service of Ukraine, the State Emergency Service of Ukraine, the National Guard of Ukraine, military units of the Ministry of Defense of Ukraine, etc. Formulated directions for optimizing the legal regulation of operational and search support for children, the search for missing children (improvement of laws and departmental regulations governing the search for missing children, as well as the adoption of a new version of the Instruction on the Organization of the Search for Suspects, Accused (defendants), persons who evade serving a criminal sentence, missing persons and identification of unidentified corpses, etc.), will allow to positively affect the level of work of law enforcement agencies, and first of all criminal police units during the implementation of operative and investigative activities and clandestine work when receiving applications and reports about the disappearance of a missing child.

Key words: *operative and investigative activity, search for children, legal regulation, National Police.*

Актуальність статті. За офіційною статистикою, у світі зникають безвісти мільйони дітей, і з кожним роком цифри швидко ростуть [1].

В Україні діти є найбільш вразливою соціальною категорією населення унаслідок сучасних кризових соціально-економічних [2] та політичних процесів, які зумовили дестабілізацію суспільства в усіх сферах життя, у тому числі й тенденцію до ускладнення криміногенної ситуації в державі.

Аналіз сучасного стану правового регулювання оперативно-розшукового забезпечення розшуку дітей, які зникли безвісти, вказує на необхідність комплексних змін законодавства, а сама нормативно-правова база потребує оновлення.

Аналіз публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми. Теоретико-прикладні засади розшуку осіб, які зникли безвісти, на дисертаційному рівні досліджували такі вітчизняні та зарубіжні автори: С. В. Богданов, Д. В. Бойчук, В. С. Будков, Н. І. Витовтова, О. І. Гігевич, Д. А. Гріньова, Ч. М. Ісмаїлов, Д. О. Ішук, В. Г. Камиш, Є. Г. Кілессо, А. В. Котязов, О. Я. Мазурок, А. С. Мальцев, В. О. Петросян, О. Ю. Плєскач, В. П. Цильвік, В. М. Шванков та ін.

Метою статті є визначення напрямів оптимізації правового регулювання оперативно-розшукового забезпечення розшуку дітей, які зникли безвісти.

За результатами опитування респондентів встановлено, що на сьогодні найбільш значимими проблемами правового регулювання є: 1) недосконалість правового регулювання превентивної діяльності підрозділів Національної поліції щодо зникнення дітей безвісти (64%); 2) відсутність нормативно-правового акта, який би визначав єдину систему розшукової роботи правоохоронних органів (53%); 3) недосконалість нормативна врегульованість питань взаємодії працівників підрозділів Національної поліції (слідчих, кримінальної поліції, ювенальної превенції), прокуратури, судів, робочого апарату Укрбюро Інтерполу, інших державних органів, органів місцевого самоврядування та громадськості (59%) [3, с. 90]; 4) потреба удосконалення норм Кримінального процесуального кодексу України, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та Інструкції з організації розшуку підозрюваних, обвинувачених (підсудних), осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання, безвісно зниклих осіб та встановлення особи невідомих трупів, затвердженої наказом МВС України від 05.01.2005 № 3 дск, щодо розшуку дітей, які зникли безвісти (75%).

Отже, вважаємо доцільним дослідити ці напрями оптимізації правового регулювання. Сфера превенції фактів безвісного зникнення дітей, у першу чергу, стосується діяльності структурних підрозділів Департаменту превентивної діяльності, однак у контексті тематики нашого дослідження слід зазначити, що особлива роль у цьому напрямку відведена підрозділам кримінальної поліції, які у відповідності до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» з метою розшуку безвісно зниклих осіб здійснюють оперативно-розшукову діяльність, включаючи оперативно-розшукові заходи, пов'язані з тимчасовим обмеженням прав людини. Ці заходи застосовуються виключно з метою запобігання вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину [4].

До функцій Департаменту карного розшуку належать «розроблення заходів з удосконалення розшукової роботи, підготовка управлінських рішень з проблем, які потребують комплексного підходу для їх вирішення, взаємодія зі структурними підрозділами центрального органу управління поліцією, правоохоронними органами іноземних держав з питань міждержавного та міжнародного розшуку, координація діяльності територіальних органів поліції і надання їм практичної допомоги з розшуку підозрюваних та обвинувачених, безвісти зниклих громадян та ідентифікації невідомих трупів» [5]. Аналіз чинних нормативно-правових актів свідчить лише про загальне декларування протидії безвісному зникненню дітей (посилення кримінальної відповідальності за торгівлю людьми, встановлення кримінальної відповідальності за насильницьке зникнення, удосконалення нормативно-правової бази у сфері усиновлення [6, с. 90].

Функція Департаменту карного розшуку щодо розроблення заходів з удосконалення розшукової роботи здійснюється надто помірними кроками. Яскравим прикладом є відсутність сучасних нормативних ініціатив. Новий нормативно-правовий акт, який повинен відповідним чином врегулювати питання організації розшуку безвісти зниклих осіб, не прийнято. До цього часу діють положення наказу МВС України від 05.01.2005 № 3 дск «Про затвердження Інструкції з організації розшуку обвинувачених, підсудних осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання, безвісно зниклих осіб та встановлення особи невідомих трупів», значна частина яких втратила актуальність. Зазначений нормативно-правовий акт не містить окремих методик розшуку безвісти зниклих дітей, не визначає межі застосування НСРД та ОРЗ у межах ОРС «Розшук» та ін. Так, 77% опитаних працівників підрозділів кримінальної поліції на питання «Чи відповідає Інструкція з організації розшуку обвинувачених, підсудних, осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання, безвісно зниклих осіб та встановлення особи невідомих трупів (наказ МВС України від 05.01.2005 р. № 3 дск) практичним вимогам розшуку дітей, які зникли безвісти?», зазначили, що вона потребує оновлення та приведення у відповідність практичним вимогам, 11% відповіли «не відповідає, необхідно прийняти новий нормативно-правовий акт» і лише 12% відповіли «повністю відповідає» [7]. У зв'язку з цим, пропонується прийняти у новій редакції «Інструкцію з організації розшуку підозрюваних, обвинувачених (підсудних), осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання, безвісно зниклих осіб та встановлення особи невідомих трупів, в якій передбачити алгоритм дій щодо розшуку дітей, які зникли безвісти».

Незважаючи на спробу певним чином визначити загальні першочергові заходи з реагування на заяви (повідомлення) у Розділі XXVII «Розшук дітей» «Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України», затвердженої наказом МВС України від 27.04.2020 № 357 [8], оперативно-розшукове забезпечення підрозділами кримінальної поліції розшуку дітей, які зникли безвісти, залишилися поза межами регулювання наказу. У цій інструкції визначаються тільки алгоритми орієнтовних невідкладних дій працівника чергової служби щодо: «розшуку дітей», «розшук осіб, які заблукали в лісі», «розшуку осіб, зниклих безвісти», «виявлення осіб, які не можуть сповістити відомості про себе» тощо. Однак дії інших органів і підрозділів Національної поліції, у тому числі підрозділів кримінальної поліції, ювенальної превенції, слідчих, не визначаються.

Так, відповідно до «Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України» (наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044) до основних завдань підрозділів ювенальної превенції належать «участь в установленні місцезнаходження дитини в разі її безвісного зникнення чи отриманні даних для цього в межах кримінального провадження, відкритого за фактом її безвісного зникнення». Крім цього, у нормативно-правовому полі, спостерігається відсутність чітко визначеного статусу підрозділів ювенальної превенції [9].

У зв'язку з цим, вважаємо, що, по-перше, слід чітко нормативно визначити суб'єктів розшуку дітей, які зникли безвісти, до яких слід віднести: підрозділи кримінальної поліції, слідчих та підрозділи ювенальної превенції, по-друге, внести відповідні зміни до пп. 3 п. 1 Розділу II «Ін-

струкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України» (наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044), шляхом його заміни змісту на наступний: «розшук дитини, яка зникла безвісти, у межах своєї компетенції».

Ще однією прогалиною є нерегульованість механізму взаємодії та відсутність норм, що закріплювали б повноваження працівників карного розшуку та ювенальної превенції у разі створення групи з розшуку дітей, які зникли безвісти [9]. Оскільки до основних завдань підрозділів ювенальної превенції належить й здійснення у межах компетенції досудового розслідування кримінальних проступків у формі дізнання, – це потребує комплексного розроблення питання нормативно-правового регулювання взаємодії підрозділів кримінальної поліції з дізнавачами, які здійснюють розслідування кримінальних проступків, вчинених щодо дітей або за їх участю. Вважаємо, що цей напрямок оптимізації правового регулювання оперативно-розшукового забезпечення безпосередньо стосується превентивного впливу на досліджувані у цій роботі явища, у зв'язку з тим, що зазначені кримінальні проступки можуть привести до безвісного зникнення дитини.

З метою підвищення ефективності розшуку осіб, у тому числі тих, які зникли безвісти, видано наказ Національної поліції від 02.02.2016 № 88 «Про забезпечення ефективності розшукової роботи підрозділів кримінальної поліції», в якому зазначено про негайне, упродовж доби, внесення до ІПС фактів безвісного зникнення громадян та проведення першочергових заходів з їх розшуку [10]. Водночас не врегульовано безпосередньо перелік першочергових заходів, а також алгоритм їх здійснення.

Аналіз положень «Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні» (наказ МВС України від 07.07.2017 № 575) показав, що в них містяться норми, які визначають особливості організації взаємодії органів досудового розслідування з підрозділами кримінальної поліції при досудовому розслідуванні окремих видів кримінальних правопорушень, проте відповідних положень щодо організації здійснення такої взаємодії під час розслідування фактів безвісного зникнення дітей, вона не визначає.

Ураховуючи те, що діяльність щодо розшуку дітей, які зникли безвісти, здійснюється у тісній співпраці та взаємодії підрозділів правоохоронних органів слід прийняти міжвідомчу інструкцію, яка б визначала організацію і порядок дій різних відомств під час надходження заяв та повідомлень про зникнення дитини безвісти. Особливо це питання стосується взаємодії органів (підрозділів) Національної поліції з Державною прикордонною службою України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною гвардією України, військовими частинами Міністерства оборони України та ін.

До того ж, Інструкція про порядок використання правоохоронними органами можливостей НЦБ Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів (наказ МВС України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Державного Комітету у справах охорони державного кордону України, Державної митної служби України, Державної податкової адміністрації України від від 09.01.97 N 3/1/2/5/2/2) втратила чинність 17.08.2020, натомість окремого нормативно-правового акту, який би визначав зазначені питання прийнято не було, що ускладнює питання міжнародної взаємодії щодо проведення негласних процесуальних дій та оперативно-розшукових заходів на території інших країн під час розшуку дітей, які зникли безвісти.

Наступним напрямом є вдосконалення норм Кримінального процесуального кодексу України, які регулюють підстави та порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій. За результатами опитування респондентів встановлено, що одним із найбільш ефективних заходів, які здійснюють працівники карного розшуку, в першу чергу, під час надходження заяв (повідомлень) про безвісне зникнення дитини і з мобільним терміналом, вмонтованими у дитячі речі GPS-трекерами, смарт-годинниками, є проведення, так званого, оперативного заходу «Дуга» ще до заведення ОРС «Розшук» (за наявності номера кримінального провадження, та без ухвалення відповідних рішень у суді).

У зв'язку з цим, друге речення ч. 3 ст. 214 КПК України після слів «(відомості вносяться невідкладно після завершення огляду)» словами «..., а відносно дітей, які зникли безвісти, – установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу».

Враховуючи зазначене, слід також змінити повноваження щодо ухвалення рішення про проведення НСРД відносно дітей, які зникли безвісти. Зокрема таке рішення повинно прийматися відповідним керівником органу (підрозділу) Національної поліції. У зв'язку з цим, вважаємо за необхідне доповнити ч. 2 ст. 268 КПК України другим реченням такого змісту «Установлення

місцезнаходження радіоелектронного засобу дитини, яка зникла безвісти, проводиться на підставі рішення відповідного керівника органу (підрозділу) Національної поліції». Вивчення матеріалів зазначених проваджень показали, що ефективність проведення іншої НСРД відносно дітей, які зникли безвісти із мобільним телефоном (терміналом) (зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж – ст. 263 КПК України, становить 27%. Для підвищення результативності її здійснення ми пропонуємо спростити процедуру ухвалення рішення щодо її проведення шляхом надання повноважень прокурору щодо їх прийняття, виключно щодо дітей, які зникли безвісти із мобільним телефоном (терміналом).

У зв'язку з цим, пропонуємо доповнити ч. 4 ст. 246 КПК України після слів «контроль за вчиненням злочину» словами «..., а відносно дітей, які зникли безвісти, – зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж та зняття інформації з електронних інформаційних систем».

Норми КПК України не містять конкретних вказівок щодо можливості відкриття кримінального провадження за фактом зникнення дітей [11], але норми «Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні» (наказ МВС України від 07.07.2017 № 575) встановлюють, що керівник органу досудового розслідування протягом 24 годин після подання заяви, повідомлення за фактом безвісного зникнення дитини, здійснюється обов'язкове внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про вказане кримінальне правопорушення і його попередню кваліфікацію як умисного вбивства [12]. Вважаємо, що потрібно усунути і цей недолік.

Зокрема пропонуємо доповнити перше речення ч. 1 ст. 214 КПК України після слів «після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення» словами «або про зникнення дитини безвісти, якщо за цей час не буде встановлено її місцезнаходження».

Інша сфера правового регулювання оперативно-розшукового забезпечення розшуку дітей, яка потребує оптимізації, – це вдосконалення інформаційно-аналітичної роботи.

Одним із джерел інформації про осіб, які вчинюють злочини відносно осіб, які зникли безвісти є загальнодержавні реєстри, бази даних, пошукові системи тощо. Одним із таких є Єдиний реєстр осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи, який відповідно до закону України від 09.12.2019 р. № 409-IX, впроваджується в Україні.

Ефективність запровадження та використання аналогічних реєстрів апробована багатьма країнами світу. Наприклад, у Канаді такий реєстр використовують, у першу чергу, для виявлення фактів в'їзду до країни осіб, щодо яких здійснювалося кримінальне переслідування за «педофілію», й проведення подальшого оперативного спостереження за цими особами, тобто для здійснення оперативно-розшукового запобігання вчиненню злочинів сексуального характеру відносно дітей. Працівниками «Загону боротьби з експлуатацією дітей за допомогою інтернет технологій Королівської канадської поліції» (провінція Саскачеван) проводять свого роду спеціальні операції (пастки) щодо виявлення «Дитячих сексуальних маніяків», «Транснаціональних дитячих сексуальних маніяків» та документують їх злочинні дії. Співробітники цього загону створюють Інтернет сторінки під вигаданими іменами дітей і розміщують фотографію несправжньої дитини. Зображення на фотографії заздалегідь генерується та оброблюється за допомогою програмного забезпечення. Інтернет сторінки також завчасно створюються в підозрілих соціальних мережах і формується певна історія їх активності. Далі очікується ініціатива «зловмисника» стосовно початку спілкування. В ході спілкування документується переписка, фіксуються прохання переслати фото оголених частин тіла. Після цього фіксуються погрози розповсюдження фотографій серед членів родини, друзів та ін. й вимоги особистої зустрічі. Після цього проводиться операція щодо затриманню злочинця.

Слід зазначити, що у вітчизняний Реєстр передбачається внесення відомостей тільки про осіб, які вчинювали зазначені злочини виключно щодо малолітньої особи, тобто віком до 14 років. Однак відносно дітей інших вікових категорій внесення таких відомостей не передбачено. Вважаємо, що зазначене є суттєвим недоліком, який потрібно усунути, в першу чергу, шляхом розширення категорій осіб, які вчинювали злочини стосовно дітей іншого віку. Зокрема вважаємо, що цей діапазон повинен охоплювати вік дитини також до 16 років. Обґрунтовуючи це твердження слід зазначити, що у ст. 156 «Розбещення неповнолітніх» КК України передбачена відповідальність за вчинення розпусних дій щодо особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку. Відповідно до вітчизняного законодавства з 16 років особа може самостійно приймати рішення щодо особистих сексуальних контактів.

У зв'язку з цим, нами пропонується внести зміни до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи, та посилення відповідальності за злочини, вчинені проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи» від 09.12.2019 р. № 409-IX: у назві та тексті закону слова «Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи» в усіх відмінках замінити словами «Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості дитини, яка не досягла шістнадцятирічного віку» в усіх відмінках.

У теперішній час поліцейська діяльність переживає період значних змін як в оперативній тактиці, так і в організаційних структурах. Найбільш поширеною з нинішніх змін у філософії боротьби зі злочинністю та поліцейської практики є так звана «поліцейська діяльність, керована розвідувальною аналітикою» (Intelligence-led Policing (ILP)). Вона, по-перше, повинна базуватися на чітких і точних правових положеннях, по-друге, працівники правоохоронних органів, залучені до цієї діяльності, мають бути належним чином навчені застосовувати закони та правила відповідно до міжнародних стандартів з прав людини [13].

Висновки. Сформульовані напрями оптимізації правового регулювання оперативно-розшукового забезпечення дітей розшуку дітей, які зникли безвісти (удосконалення норм законів й відомчих нормативно-правових актів, які регулюють питання розшуку дітей, які зникли безвісти, а також прийняття нової редакції Інструкції з організації розшуку підозрюваних, обвинувачених (підсудних), осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання, безвісно зниклих осіб та встановлення особи невідомих трупів та ін.), дозволять позитивним чином вплинути на підвищення рівня роботи правоохоронних органів, і впершу чергу підрозділів кримінальної поліції під час здійснення оперативно-розшукової діяльності та негласної роботи при надходженні заяв й повідомлень про зникнення дитини безвісти.

Список використаних джерел:

1. Безвісти зниклі: чому в Україні щорічно зникають 5000 дітей. URL: <https://znaj.ua/exclusive/bezvisty-znykli-chomu-v-ukrayini-shorichno-schezayut-5000-ditej> (дата звернення: 12.07.2021).
2. В Україні впроваджують інноваційні підходи до пошуку зниклих дітей. URL: https://mvs.gov.ua/ua/news/9643_V_Ukraini_vprovadzhuuyt_innovaciyini_pidhodi_do_poshuku_zniklih_ditey_FOTO.htm (дата звернення: 12.07.2021).
3. Літун О. О. Окремі аспекти удосконалення взаємодії підрозділів кримінальної поліції з іншими підрозділами Національної поліції України під час розшуку дітей, які зникли безвісти. *Актуальні проблеми розслідування кримінальних правопорушень у сфері громадської безпеки та громадського порядку у досудовому розслідуванні* : матеріали наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 30 травня 2017 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. С. 89-91.
4. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (дата звернення: 01.09.2021).
5. Офіційний сайт Національної поліції. URL: <https://www.npu.gov.ua/about/struktura/struktura/departament-karnogo-rozshuku.html> (дата звернення: 18.01.2022).
6. Літун О. О. Окремі аспекти удосконалення взаємодії підрозділів кримінальної поліції з іншими підрозділами Національної поліції України під час розшуку дітей, які зникли безвісти. *Актуальні проблеми розслідування кримінальних правопорушень у сфері громадської безпеки та громадського порядку у досудовому розслідуванні* : матеріали наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 30 травня 2017 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. С. 89-91.
7. Літун О. О. Сучасні проблеми оперативно-розшукового забезпечення розшуку дітей, які зникли безвісти, в Україні (за результатами опитування працівників кримінальної поліції). *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 2. С. 304-308.
8. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України : наказ М-ва внутр. справ України від 27 квіт. 2020 р. № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#Text> (дата звернення: 30.05.2021).
9. Дручек О. М. Ювенальна превенція в системі Національної поліції України: проблеми реформування. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2017. № 2. С. 63-66. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2017/2/21.pdf> (дата звернення: 17.07.2021).

10. Інформація про стан виконання у II кварталі 2016 року Плану заходів Міністерства внутрішніх справ України щодо організації виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р «Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року», затвердженого 24 березня 2016 року. URL: <http://hro.org.ua/files/docs/1469428912.pdf> (дата звернення: 19.05.2021).; Офіційний сайт Національної поліції. URL: <https://www.npu.gov.ua/about/struktura/struktura/departament-karnogorozshuku.html> (дата звернення: 18.01.2021).

11. Тагієв С. Р. Інститут негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному процесі України : теорія та практика : монографія. Чернігів : Десна Поліграф, 2015. 512 с.

12. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07 лип. 2017 № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17> (дата звернення: 12.07.2021).

13. Довідник керівника поліції – поліцейська діяльність, керована розвідувальною аналітикою / ІЛР : навч. посібн. / Користін О. Є., Пефтієв Д. О., Пеньков С. В., Некрасов В. А., ; за заг. ред. Вербенського М. Г. Київ : «Видавництво Людмила», 2019. 120 с.